

# Økonomien til norske kringkastarar 2014 – 2018



## Forord

Medietilsynet rapporterer jevnlig om utviklingen for ulike deler av den norske mediebransjen. Denne rapporten handler om den økonomiske utviklingen i de nasjonale tv- og radiovirksomhetene og lokalkringkasterne. Rapporten gir oss nye tall fra 2018 og viser samtidig noe mer langsiktige utviklingstrekk for den siste femårsperioden.

Fram til 2018 økte den norske tv- og radiobransjens reklameinntekter, og de var i 2017 på det høyeste nivået noensinne – til tross for at seere har forflyttet seg fra lineær tv til internasjonale strømmetjenester. Dette står i sterk kontrast til avisbransjen, som har mistet 2,3 milliarder kroner i annonseinntekter de siste fem årene, i hovedsak til Google og Facebook. Men i 2018 falt de nasjonale tv- og radiovirksomhetenes reklameinntekter for første gang, noe som kan tyde på at annonsørene valgte å flytte en større andel av reklameinvesteringene sine til andre kanaler.



De siste årene, inkludert i 2018, har tv-kanalenes totale inntekter likevel økt kraftig, takket være vekst i brukerinntekter. Norske tv-seere betaler nemlig stadig mer for å se sport, film og annet populært innhold gjennom såkalte premium-tv-pakker og ulike strømmetjenester. Til sammen har de nasjonale tv-kanalenes inntekter fra salg av premiumkanaler og distribusjonsinntekter nesten doblet seg de siste fem årene.

Men til tross for økende inntekter sitter tv-kanalene igjen med lite penger når kostnadene er trukket fra. Spesielt i år med store sportsarrangementer som OL og fotball-VM har selskapene høye kostnader knyttet til kjøp av senderrettigheter og produksjon av sendingene. Det har ført til at tv-kanalenes lønnsomhet har falt de siste fem årene. I 2018 nedskrev tv-selskapet Discovery verdien på sine senderrettigheter med over 400 millioner kroner. Denne nedskrivningen var hovedårsaken til at de nasjonale kringkasterne totalt sett gikk med underskudd i 2018.

Mens over halvparten av de nasjonale kommersielle tv-kanalenes inntekter kommer fra andre kilder enn reklame, er reklame eneste inntektskilde for de kommersielle radiokanalene. Deres lønnsomhet var god i perioden 2014 til 2017, men i 2018 falt radioselskapenes inntekter med over 10 prosent, tilsvarende 62 millioner kroner, og lønnsomheten ble svekket. Til sammenligning falt avisenes annonseinntekter med vel 3 prosent i 2018. Likevel har de nasjonale radiokanalene hatt bedre lønnsomhet enn tv de siste fem årene.

Av lokalradiobransjens totale inntekter kommer størstedelen fra radiostasjoner med FM-konsesjoner. Mange av dem sender i tillegg på DAB. I fjor hadde lokalradioene omtrent like store inntekter som i 2017, men økte sendekostnader svekket lønnsomheten. Kostnadene knyttet til å sende på DAB er høyere enn ved tradisjonell FM-drift, og DAB-sendingene finansieres fortsatt i stor grad av virksomheten på FM.

Den økonomiske situasjonen påvirker hvordan kringkasterne kan fylle sin viktige rolle som en del av det norske mediemangfoldet, som igjen er en avgjørende forutsetning for et levende demokrati. For Medietilsynet er det derfor en prioritert oppgave å følge utviklingen framover.

Fredrikstad, 1. november 2019



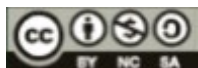
Mari Velsand  
direktør i Medietilsynet

# Innhald

1	Dei nasjonale kringkastarane .....	5
1.1	Svekt lønnsemd i kommersiell kringkasting .....	7
1.2	Dei nasjonale kommersielle kringkastarane mista reklameinntekter .....	8
1.3	Kommersiell tv aukar brukarinntektene.....	9
1.4	NRK aukar driftsinntektene.....	11
2	Lokalkringkastarane .....	13
2.1	Lokalkringkastarar som sender på FM, hadde høgast driftsinntekter .....	13
2.2	Auka sendekostnader for lokalradioar med FM-konsesjon .....	14
2.3	Reklame var den viktigaste inntektskjelda til lokalradioane.....	17
2.4	Driftsunderskott for lokalradioar som berre sende på DAB-nettet .....	19
2.5	Kostnadene er høgare enn inntektene for DAB-anleggskonsesjonærane.....	19
2.6	Lokal-tv har gått frå å vere lineære tv-stasjonar til å bli ein del av avishusa.....	19

Vedlegg: nærmare om dei nasjonale og lokale kringkastarane i rapporten

Ansvarleg utgivar: Medietilsynet  
ISBN: 978-82-91977-81-2



Kontakt:

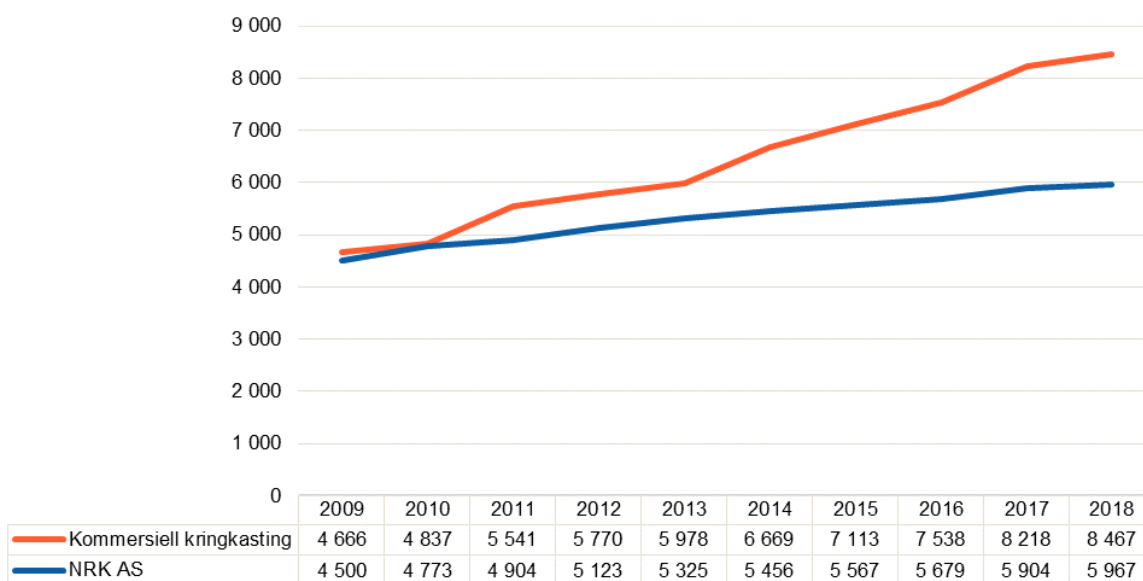
[www.medietilsynet.no](http://www.medietilsynet.no)  
[www.facebook.com/medietilsynet](https://www.facebook.com/medietilsynet)  
[www.twitter.no/medietilsynet](https://www.twitter.no/medietilsynet)  
[post@medietilsynet.no](mailto:post@medietilsynet.no)

# 1 Dei nasjonale kringkastarane

Denne delen av rapporten tar for seg NRK og kommersielle nasjonale kringkastarar. Dei kommersielle nasjonale kringkastarane er TV 2, TVNorge, TV 3, Viasat-kanalane, Fox, Kristen TV i Norge, Matkanalen, Stiftelsen Kurdisk media og kultur, P4 Radio Hele Norge, P5 Radio Halve Norge og Radio Norge (Bauer Media AS). Rapporten baserer seg på rekneskapstal frå dei ulike medieverksemdene og tar for seg utviklinga både for 2018 og i eit femårsperspektiv (2014 til 2018).

Dei nasjonale kringkastarane stod for 54,2 prosent av dei samla driftsinntektene til medieverksemdene (aviser, nasjonale og lokale kringkastarar) i 2018. Kringkastarane sin del av driftsinntektene aukar, og størst er auken hos dei kommersielle kringkastarane. I 2010 hadde NRK og dei kommersielle kringkastarane om lag like store driftsinntekter, mens dei kommersielle kringkastarane i 2018 hadde nær 2,5 milliardar kroner eller 42 prosent meir i driftsinntekter enn NRK. Inntektene til dei kommersielle kringkastarane auka 300 millionar kroner meir enn inntektene til NRK i 2018. Figur 1 viser denne utviklinga dei siste ti åra.

Figur 1 – fordeling av driftsinntekter mellom NRK og kommersielle kringkastarar (tal i millionar kroner)



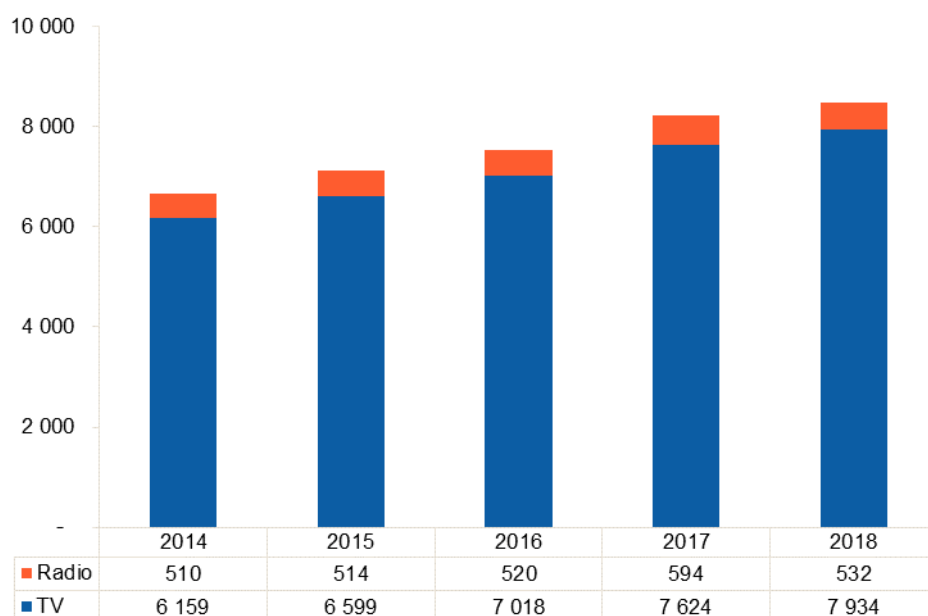
Frå 2014 til 2018 auka driftsinntektene til dei kommersielle nasjonale kringkastarane med 27 prosent, frå 6,7 milliardar til nær 8,5 milliardar kroner. Det siste året (frå 2017 til 2018) var auken på 248 millionar kroner, eller 3 prosent.

Det er fleire årsaker til at driftsinntektene til dei kommersielle nasjonale kringkastarane har vakse kraftig dei siste åra. For det første har utbreiing av breiband og digitalisering av tv-distribusjonen opna for at fleire kommersielle tv-kanalar når ut til fleire. For det andre blir tv-sjåinga spreidd på fleire kanalar, og kringkastarane har lagt viktige delar av programtilbodet i såkalla premiumpakker og strøymetenester der sjåarane får tilgang mot ekstra betaling. Sjølv

om norske tv-sjåarar ser mindre på lineær tv og meir på norske og internasjonale strøymetenester, ser mange ut til å vere villige til å betale relativt store summar for å sjå sport og film på lineær tv gjennom såkalla premium-tv-pakker. Tv-verksemdene får også distribusjonsinntekter frå tredjepartsdistributørar som sel kanalpakker med innhaldet deira. Til saman har inntektene frå sal av premiumkanalar og distribusjonsinntekter (brukarinntektene til tv-verksemdene) nær dobla seg dei siste fem åra.

Dei nasjonale kommersielle radioverksemdene hentar framleis alle inntektene sine frå reklame. Fram til 2017 var marknaden for reklame i tv og radio i vekst, men i 2018 fall reklameinntektene til både tv- og radioverksemdene med 4,7 prosent eller 212 millionar kroner. Mens dei totale driftsinntektene til tv-verksemdene auka med 310 millionar kroner i 2018, fall driftsinntektene til radioverksemdene med 62 millionar kroner.

*Figur 2 – samla driftsinntekter for dei kommersielle nasjonale kringkastarane 2014 til 2018 (tal i millionar kroner)<sup>1</sup>*



Mens fragmenteringa av tv-tilbodet starta for mange år sidan, starta denne utviklinga for radio for alvor med utbreiinga av DAB-sendingar da tilbodet av radiokanalar auka kraftig. For dei nasjonale radioaktørane skjedde overgangen frå FM- til DAB-sendingar i all hovudsak i 2017. Inntektsfallet til radioane i fjor fell saman med avviklinga av FM-sendingane.

<sup>1</sup> 208 millionar av auken på 680 millionar kroner frå 2016 til 2017 skriv seg frå endra prinsipp for føring av inntekter i Discovery Networks Norway og reklassifisering av P5 Radio Halve Norge frå lokalradioverksemd til nasjonal kringkastar. Når ein tar omsyn til dette, auka driftsinntektene til dei nasjonale kringkastarane med 472 millionar kroner frå 2016 til 2017. Driftsinntektene til P5 er inkluderte i 2018-tala.

## 1.1 Svekt lønnsemd i kommersiell kringkasting

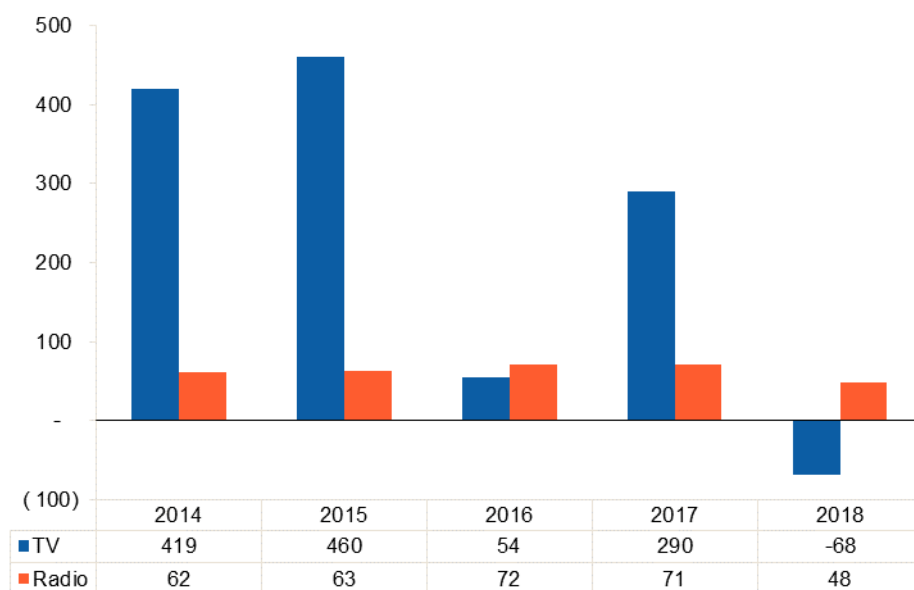
Trass i stadig aukande driftsinntekter har tv-verksemdene dei siste fem åra hatt svekt lønnsemd, i hovudsak på grunn av høge driftskostnader. Den samla lønnsemda til tv-selskapa heng saman med om det blir arrangert store sportsarrangement som OL og fotball-VM. I år med slike arrangement har selskapa høge kostnader til kjøp av senderettar og produksjon av sendingane. I 2014, 2016 og 2018 blei det arrangert OL og fotball-VM, og driftskostnadene auka dermed desse åra. I 2018 skreiv Discovery ned verdien på senderettane sine med 417 millionar kroner, og denne nedskivinga var årsaka til at dei nasjonale kringkastarane samla sett gjekk med driftsunderskott i fjor. Frå 2014 til 2017 har Discovery også tatt ut midlar frå sine norske verksemdar i overskottsdeling (konsernbidrag eller utbytte)<sup>2</sup>. I 2018 tok ikkje Discovery ut slike midlar frå dei norske verksemdene sine.

Driftsresultata til tv-selskapa fall med 358 millionar kroner eller 123 prosent frå 2017 til 2018. Lønnsemda i 2018 var rekordlåg med eit driftsunderskott på 68 millionar kroner. Nedgangen i driftsresultatet skuldast i sin heilskap nedskivinga Discovery gjorde av verdien av senderettane sine.

Driftsresultatet for kommersiell riksdekkande radio blei redusert med 23 millionar kroner i 2018. Radioverksemdene kutta i kostnader i 2018, men kostnadskutta vog ikkje opp for inntektsfallet same år.

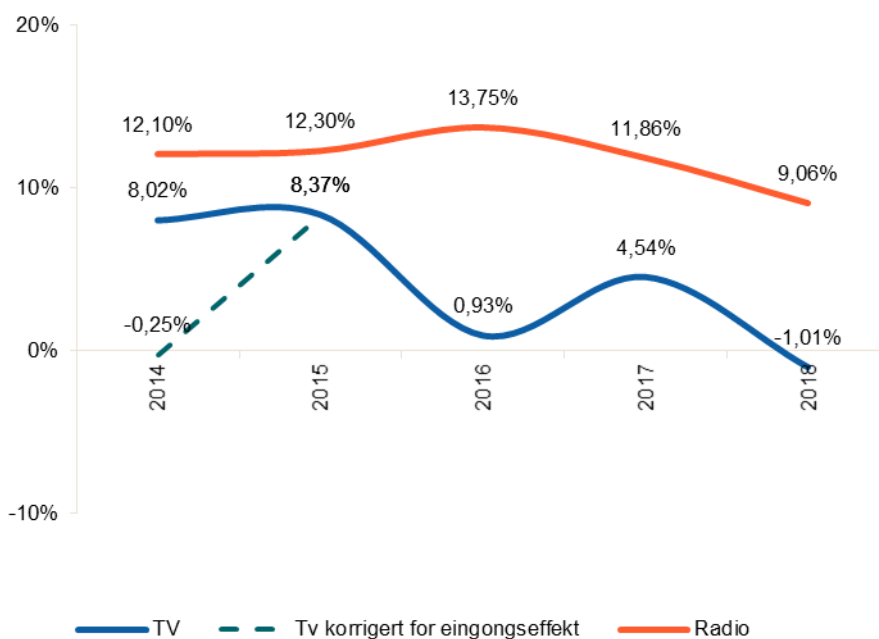
Figur 3 viser resultatet for radio og tv-verksemdene dei siste fem åra, og Figur 4 viser driftsmargarinar for radio og tv i perioden.

Figur 3 – driftsresultat for dei kommersielle kringkastarane 2014 til 2018 (tal i millionar kroner)



<sup>2</sup> I årsmeldingane til Discovery blir dette omtalt som profit-sharing.

Figur 4 – driftsmargin for dei kommersielle kringkastarane 2014 til 2018 (i prosent)



Driftsmarginane for tv-verksemdene har variert mykje dei siste fem åra. Korrigert for ein eingongseffekt av endra pensjonsansvar i TV 2 i 2014, var driftsmarginane til verksemdene låge i dei åra det blei arrangert store sportsarrangement som OL og fotball-VM. I 2018 var driftsmarginen for dei nasjonale tv-verksemdene negativ på grunn av nedskriving av verdien av senderettar i Discovery.

Lønnsemnda for riksdekkande kommersiell radio var god frå 2014 til 2017. Det kan forklarast med auka inntekter og låg kostnadsutvikling. I 2018 blei lønnsemnda svekt som følge av reduserte inntekter. Dei fem siste åra har likevel lønnsemnda for riksdekkande radio vore markant mykje betre enn for tv.

## 1.2 Dei nasjonale kommersielle kringkastarane mista reklameinntekter

Fram til 2017 utgjorde reklameinntektene meir enn halvparten av driftsinntektene til dei nasjonale kommersielle kringkastarane, mot 47,5 prosent i 2018. Reklameinntektene til kringkastarane fall med 4,7 prosent, eller 212 millionar kroner, til 4,3 milliardar kroner frå 2017 til 2018. Reklameinntektene i 2018 var på om lag same nivå som i 2014. Både tv- og radioverksemdene mista reklameinntekter i 2018.

Ei sannsynleg årsak til at reklameinntektene gjekk ned, er at annonsørane har flytta ein del av reklameinvesteringane frå radio og tv til andre reklamekanalar.

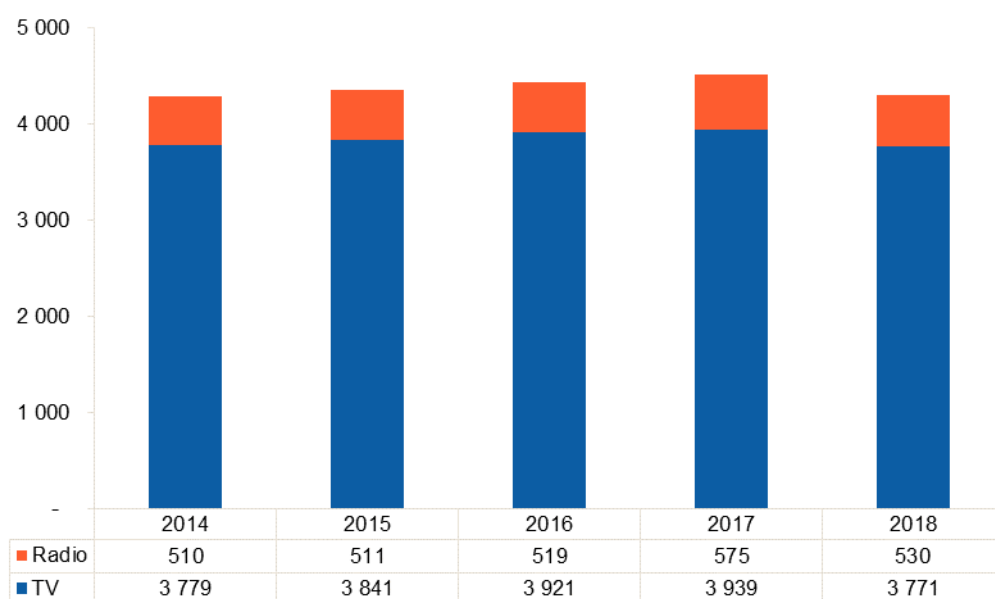
Figur 5 viser utviklinga i samla reklameinntekter for dei siste fem åra fordelt på radio og tv.



Tala for reklameinntektene til tv-verksemdene er henta frå IRM<sup>3</sup>. Reklameinntektene til tv-verksemdene inkluderer inntekter frå sal av reklameplass retta mot den norske marknaden og inntekter som er genererte av utanlandsbaserte tv-kanalar som TV 3 og MAX.

Reklameinntektene til lokal-tv-verksemdene er trekte frå. Opplysningar om reklameinntektene til radioane er henta frå årsrekneskapane til verksemdene.

Figur 5 – reklameinntekter for dei kommersielle kringkastarane 2014 til 2018 (tal i millionar kroner)



Reklameinntektene til tv-verksemdene gjekk ned med 168 millionar kroner eller 4,3 prosent, i 2018. TV 2 og Discovery (TVNorge) har den største delen av marknaden med om lag 90 prosent av dei samla reklameinvesteringane i den norske tv-marknaden.

Reklameinntektene til radioane gjekk ned med vel 45 millionar kroner, til 530 millionar kroner, i 2018.

### 1.3 Kommersiell tv aukar brukarinntektene

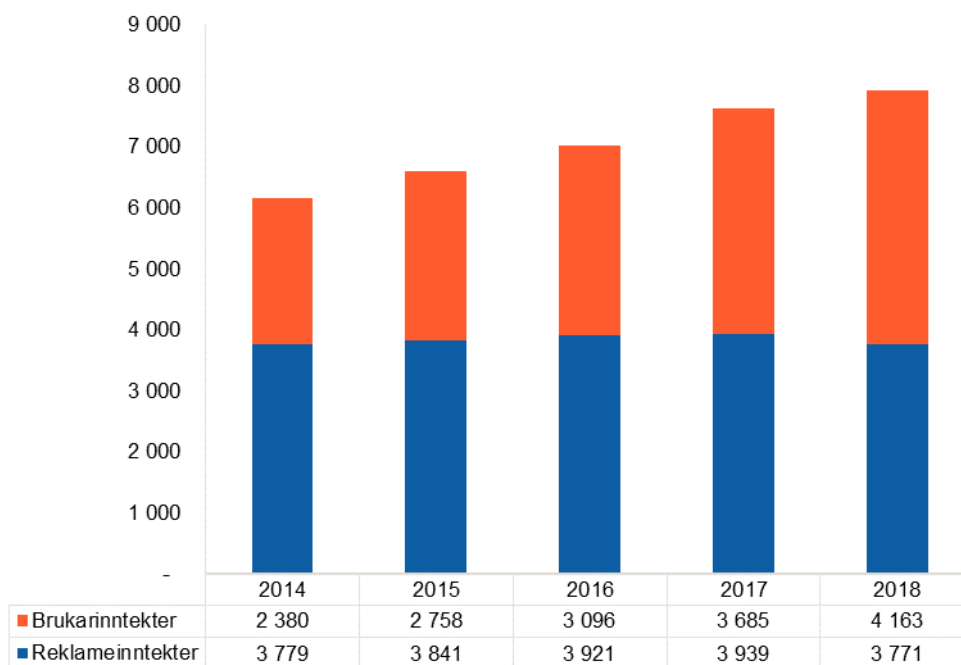
52,5 prosent av inntektene til dei kommersielle tv-verksemdene kom i 2018 frå andre kjelder enn reklame. Slike inntektskjelder er betaling frå selskap som distribuerer innhaldet til tv-verksemdene, sal av kanalpakker, programrettar og strøymetenester der ein får sjå innhald mot betaling. Veksten i talet på betal-tv-kanalar og dyrare senderettar for fotballkampar og andre sportshendingar gjer at desse inntektskjeldene blir stadig viktigare for dei kommersielle kringkastarane. Fleire av kringkastarane har gjennom reforhandla avtalar med distributørselskapa auka inntektene sine. Også inntektene frå sal av innhald gjennom strøymetenester er i kraftig vekst.

<sup>3</sup> Institutet för reklam- og mediestatistik – årsstatistikk for 2018.

Årsrekneskapane til tv-verksemdene viser at driftsinntekter frå andre kjelder enn reklame auka frå 2,4 milliardar kroner i 2014 til 4,2 milliardar i 2018. Det svarer til ein auke på 75 prosent. Desse inntektene auka med 478 millionar kroner, eller 13 prosent, frå 2017 til 2018. I all hovudsak er dette distribusjonsinntekter og brukarbetaling for abonnement på kanalpakker og strøymetenester. I 2018 utgjorde altså inntekter frå andre kjelder enn reklame 52,5 prosent av dei totale driftsinntektene til tv-verksemdene, mot 48,3 prosent i 2017 og 39 prosent i 2014.

Figur 6 viser utviklinga av inntektene til tv-verksemdene fordelt på reklame- og brukarinntekter dei siste fem åra.

Figur 6 – fordeling av reklame- og brukarinntekter frå 2014 til 2018 (tal i millionar kroner)

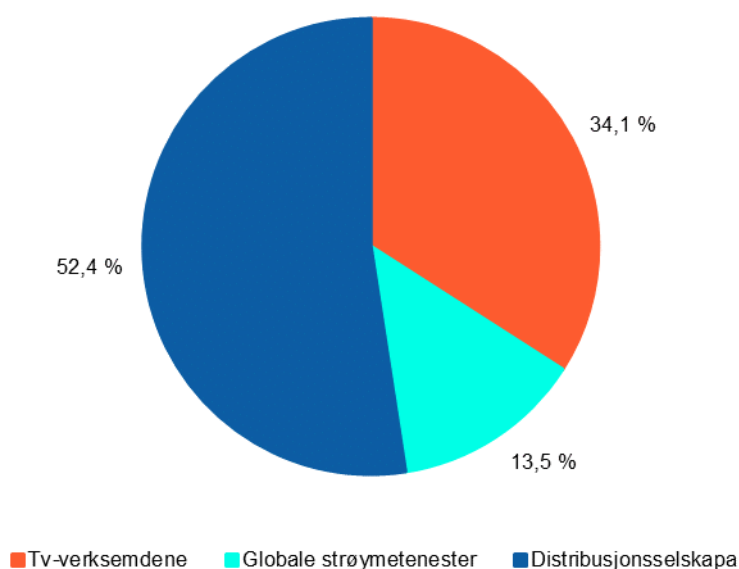


Kantar Media har publisert ein rapport om kva norske hushald betalte for kjøp av medieprodukt og -tenester i 2018.<sup>4</sup> Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit (Nkom) publiserer tal for kor store inntekter distributørane har frå sal av tv-abonnementspakker. Ved å legge saman opplysningar frå Nkom om inntekter frå sal av tv-abonnementspakker og frå Kantar om dei samla utgiftene hushalda har til abonnement på strøymetenester, er det mogleg å gi eit anslag for den samla omsetninga frå sal av abonnement på tv-pakker og strøymetenester. På dette grunnlaget går Medietilsynet ut frå at kjøp av tv-pakker og abonnement på strøymetenester gav ei samla omsetning på 12,2 milliardar kroner i 2018. Ved hjelp av opplysningane i rapporten til Kantar Media og årsrekneskapane til kringkastarane, lar det seg gjere å anslå fordelinga av omsetninga mellom dei nasjonale kringkastarane, globale strøymetenester som Netflix og HBO og distribusjonsselskapa som sørger for at signala når fram til sjåarane.

<sup>4</sup> Kantar: Medieutgiftene til hushalda i 2018

Figur 7 viser kor stor del av den samla omsetninga på 12,2 milliardar kroner som i 2018 gjekk til kringkastarane, dei internasjonale strøymetenestene og distribusjonsselskapa.

Figur 7 – omsetning frå sal av tv-pakker og strøymetenester fordelt på ulike aktørar i 2018 (tal i prosent)<sup>5</sup>



## 1.4 NRK aukar driftsinntektene

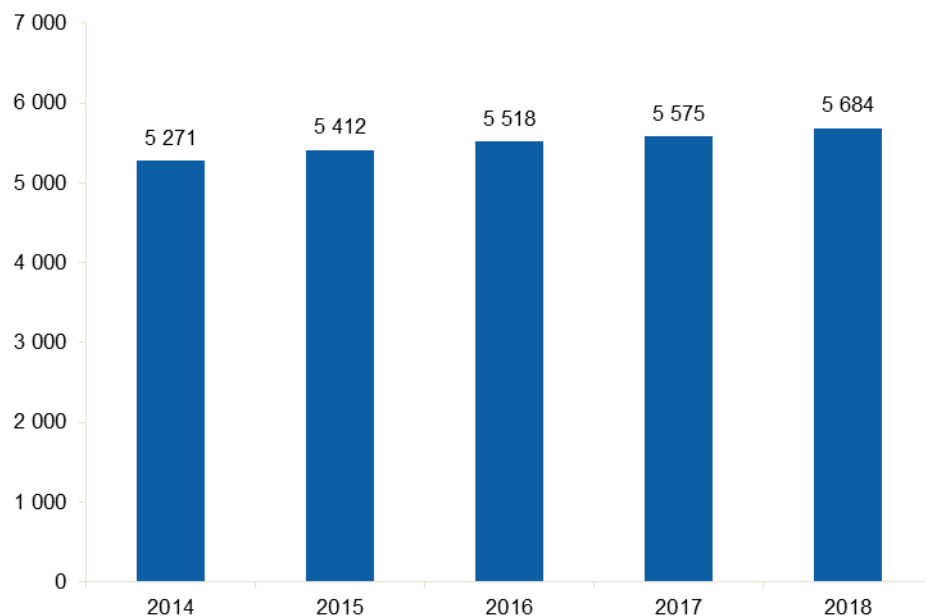
NRK er den største medieverksemda i Noreg målt både etter driftsinntekter og tal på tilsette. I all hovudsak blir drifta finansiert av kringkastingsavgifta. Storleiken på avgifta blir vedtatt årleg av Stortinget etter forslag frå regjeringa. Inntektene til NRK er ikkje direkte påverka av marknadskreftene slik som for dei andre medieverksemdene, men er avhengige av vedtaket i Stortinget om storleiken på kringkastingsavgifta. Frå 2020 blir kringkastingsavgifta avvikla og erstatta med ei løyving over statsbudsjettet til NRK.

### Driftsinntekter

Vel to millionar husstandar betalte til saman nær 5,7 milliardar kroner i kringkastingsavgift i 2018, og det var 95 prosent av inntektene til NRK i fjor. Lisensinntektene til NRK auka med 108 millionar kroner eller 1,9 prosent frå 2017 til 2018. NRK fekk 8 000 færre lisensbetalarar i 2018, og lisensen auka med 45 kroner eksklusiv meirverdiavgift. NRK reknar med at 6 prosent av dei avgiftspliktige husstandane ikkje betaler kringkastingsavgift.

<sup>5</sup> Inntektene til kringkastarane, 4,16 milliardar kroner, er lik «andre inntekter» i årsrekneskapane. I all hovudsak er dette inntekter frå sal av premiumpakker og distribusjonskostnader frå tredjepartsdistributørar. Andre inntekter inneheld også enkelte inntekter frå verksemdene til Discovery og MTG i Storbritannia. Discovery i Norge har inntektsført 395 millionar kroner frå dei britiske verksemdene sine i 2018. Medietilsynet har ingen tilsvarende opplysningar om MTG.

Figur 8 – innbetalt lisens til NRK frå 2014 til 2018 (tal i millionar kroner)



I tillegg til lisens kan NRK hente inntekter frå blant anna sponning, utleige av produksjonskapasitet og sal av programrettar. I 2018 hadde NRK 302 millionar kroner i andre inntekter. Den kommersielle verksemda til NRK er samla i NRK Aktivum. NRK eig ein tredjedel av RiksTV, Norges Televisjon (NTV) og Norges mobil-TV, 50 prosent av Radio Norge AS og 25 prosent av Faktisk.no.

## 2 Lokalkringkastarane

Denne delen av rapporten tar for seg utviklinga i økonomien til lokalkringkastarane dei siste fem åra. Datagrunnlaget er årsmeldingar som er sende inn av kringkastarar som driv lokalradioverksemd i FM-nettet, og årsmeldingar frå sju lokal-tv-verksemdar.

Lokalkringkastarane har gått gjennom store endringar dei siste åra. Dei nasjonale radiostasjonane flytta sendingane sine frå FM-nettet til DAB-nettet i løpet av 2017, og mange av dei største kommersielle lokalradioane gjorde det same. Dei største kommersielle lokalradioane hadde om lag ein tredjedel av den samla omsetninga i lokalradiobransjen i 2018.

I mai i 2019 publiserte Medietilsynet ein [rapport om framtida for lokalradioane i FM-nettet etter 2021](#). I samband med rapporten henta tilsynet inn opplysningar om DAB-aktivitetane til FM-radioverksemdene. Mange av lokalradioverksemdene sender både i FM- og DAB-nettet. Opplysningane Medietilsynet henta inn, viser at størstedelen av inntektene i lokalradiobransjen i 2018 kom frå FM-verksemda. Verksemdar med både FM- og DAB-sendingar har gjennomgåande høgare inntekter og fleire tilsette enn verksemdar som berre har FM-sendingar. Desse verksemdene går ut frå at knapt 20 prosent av inntektene kjem frå DAB-sendingane, mens knapt 30 prosent av kostnadene er direkte knytte til DAB-sendingane. Radioverksemdar som berre har FM-sendingar, har låge inntekter og få tilsette. Mange slike verksemdar blir drivne berre av frivillige.

Lokal-tv-produksjon og distribusjon av levande bilde for ein lokal marknad var gjennom ei digitalisering for fleire år sidan. Levande bilde som er produserte for ein lokal nyheitsmarknad, er nå ofte ein integrert del av verksemda til dei lokale avishusa. Berre eit fåtal tradisjonelle lokal-tv-stasjonar er igjen i det digitale bakkenettet.

### 2.1 Lokalkringkastarar som sender på FM, hadde høgast driftsinntekter

Til saman omsette lokalradioane for 193,1 millionar kroner i 2018. Nær sagt alle driftsinntekter i lokalradiobransjen (96,7 prosent) blir genererte av lokalradioverksemdar med FM-konsesjonar. Aktørane som berre sender i DAB-nettet, stod for 3,3 prosent av dei samla driftsinntektene i 2018. Mens lokalradioar med FM-konsesjonar gjekk med eit lite overskott i 2018, hadde verksemdene som berre sender i DAB-nettet, eit betydeleg underskott. Driftsmarginen for radioverksemdene som berre sende i DAB-nettet, var negativ med 61 prosent.

Tabell 1 viser nøkkeltal for radioverksemdar med FM-konsesjonar og radioverksemdar som berre sender på DAB-nettet.

Tabell 1 – økonomiske nøkkeltal fordelt på FM-konsesjonærar og konsesjonærar som berre har DAB-sendingar i 2018 (tal i millionar kroner)

	Driftsinntekter i 2018	Del av dei totale driftsinntektene til lokalradioane	Driftsresultat i 2018	Driftsmargin i 2018
Radioar med FM-konsesjon	184,0	96,7 %	1,1	0,6 %
Radioar som berre sender på DAB-nettet	6,3	3,3 %	-3,8	-61,1 %
Totalt for alle radioar	193,1		-2,5	

I den vidare omtalen av driftsøkonomien til lokalradioane er det skilt mellom radioverksemdar som har FM-konsesjonar, og radioverksemdar som berre sender på DAB-nettet.

Radioverksemdar som berre sender på DAB-nettet, er omtalte i del 2.4.

Medietilsynet har også bedt verksemdene som driv DAB-sendaranlegga i lokalradioblokka, om opplysningar om driftsøkonomien deira i 2018. Tilsynet fekk opplysningar om økonomien i 24 DAB-sendaranlegg, og desse er omtalte i del 2.5.

## 2.2 Auka sendekostnader for lokalradioar med FM-konsesjon

Lokalradioar med FM-konsesjonar hadde 184 millionar kroner i driftsinntekter i 2018, vel 2 millionar kroner eller éin prosent mindre enn i 2017. Samtidig blei driftsresultatet svekt frå 5,4 millionar kroner i 2017 til 1,1 millionar i 2018. Nedgangen i driftsresultatet skriv seg i hovudsak frå auka sendekostnader. Medietilsynet har ikkje opplysningar om kor stor del av sendekostnadene som var direkte knytte til DAB-sendingane i 2017. Det er likevel rimeleg å legge til grunn at dei auka sendekostnadene har samanheng med at fleire lokalradioverksemdar har både FM-sendingar og DAB-sendingar.

### Inntektsutviklinga til lokalradioane frå 2015 til 2017

I 130 konsesjonsområde kan lokalradioane fritt halde fram med sendingar i FM-nettet, men i elleve av konsesjonsområda, dei såkalla sløkkeområda, var det berre lokalradioar med små kommersielle inntekter, såkalla nisjeradioar, som fekk lov til å vidareføre sendingane i FM-nettet. I dei elleve sløkkeområda måtte lokalradioar med større kommersielle inntekter, radioar med 24/7-konsesjon eller allmennradiokonsesjon avvikle FM-sendingane. Avviklinga skjedde i 2016 og 2017, og heng saman med at driftsinntektene i FM-delen av lokalradiobransjen fall med ein tredel frå 2015 til 2017. Driftsinntektene gjekk frå 325 millionar kroner i 2015 til 186 millionar kroner i 2017. I sløkkeområda fall driftsinntektene frå 148 millionar kroner i 2015 til 28 millionar i 2017.

Tabell 2 viser nøkkeltal for alle lokalradioar med FM-konsesjonar dei siste fem åra.

Tabell 2 – nøkkeltal for alle lokalradioar 2014 til 2018 (tal i millionar kroner)

	2014	2015	2016	2017	2018
Inntekt frå reklame og sponning	218,8	231,4	196,3	96,2	98,2
Inntekt frå bingo	54,2	51,2	48,0	53,3	49,8
Frivillig lisens og gåver	14,3	15,4	12,4	14,6	14,4
Sum inntekter	317,1	324,5	280,0	186,4	184,0
Lønn og sosiale kostnader	122,2	117,4	98,4	76,1	76,2
Sendekostnader	19,8	22,6	16,1	13,6	18,2
Sum driftskostnader	301,5	290,0	248,7	181,0	182,9
Driftsresultat	15,6	34,5	31,3	5,4	1,1
Tal på radioar	201	191	166	155	150

Sju aktørar med til saman 58 FM-konsesjonar og sendingar i 75 DAB-kanalar hadde 100 millionar kroner i driftsinntekter i 2018. Desse sju aktørane har organisert verksemda i til saman 26 selskap. Dei resterande 97 verksemdene hadde til saman 112 FM-konsesjonar og 84 millionar kroner i driftsinntekter i 2018. For desse verksemdene er det store variasjonar i økonomisk driftsgrunnlag og organisatorisk kapasitet. Driftsinntektene varierer frå 5 millionar til nokre få tusen kroner. Nokre aktørar finansierer drifta ved sal av reklametid, mens andre driv på grunnlag av gåver og donasjonar. Nokre har fleire tilsette, mens andre radioar blir drivne ved hjelp av frivillig innsats. For å fange opp mangfaldet i driftsgrunnlag og driftsform blir radioverksemdene delte inn i desse kategoriane ut frå viktigaste inntektskjelde:

- kommersielle radioverksemder – verksemder som hentar meir enn 50 prosent av driftsinntektene frå reklame og kommersiell sponning
- bingoradioverksemder – verksemder der bingo er største inntektskjelde
- ikkje-kommersielle radioverksemder – verksemder der ikkje-kommersiell sponning, gåver og frivillig lisens er viktigaste inntektskjelde, og verksemder som får tilskott til drift av minoritetsradio

109 selskap rapporterte om driftsinntekter frå lokalradioverksemd i 2018. Éin radioverksemd spesifiserte ikkje driftsinntektene sine og lét seg ikkje kategorisere. 15 radioverksemder gav ingen opplysningar om driftsinntektene sine. For aktørar som har organisert verksemda i fleire selskap, blir kvart enkelt selskap kategorisert.

Tabell 3 viser driftsinntekter for radioverksemder i DAB-regionar der DAB-sendaranlegget var i drift ved utgangen av mars 2019. Inntektene er fordelte på dei tre radiokategoriane og på verksemder med og utan DAB-sendingar.

Tabell 3 – driftsinntektene til radioverksemdene fordelt etter type verksemd og sendeform i 2018 (tal i millionar kroner)

	Totale driftsinntekter	Verksemder med FM- og DAB-sendingar	Gjennomsnitt FM/DAB	Verksemder med berre FM-sendingar	Gjennomsnitt berre FM
Kommersielle radioar	84,3	66,7	3,9	17,6	1,3
Bingoradioar	60,5	32,5	3,2	28,1	0,9
Ikkje-kommersielle radioar	24,4	18,5	1,7	5,8	0,2

Radioverksemder med både FM- og DAB-sendingar har i gjennomsnitt langt høgare driftsinntekter enn verksemder som berre har FM-sendingar, uavhengig av radiokategori. Det er ein nær samanheng mellom inntektsnivået til aktørane og nærvær i DAB-nettet. At DAB-sendingar er meir kostnadskrevjande enn FM-sendingar, er ei nærliggande forklaring på at radioverksemder med små økonomiske ressursar ikkje har DAB-sendingar.

Totalt rapporterte lokalradioverksemdene om 18,2 millionar kroner i sendekostnader i 2018. Radioverksemder som berre hadde FM-sendingar, hadde 5,1 millionar kroner i sendekostnader i 2018.

Medietilsynet bad radioverksemdene som hadde både FM- og DAB-sendingar, om å gjere eit overslag over kor stor del av driftsinntektene som kom frå DAB-sendingane. Denne delen reknar dei til 19 prosent – eller 22,4 millionar kroner – av dei samla driftsinntektene til radioverksemdene på 117,7 millionar kroner i 2018. Ifølge verksemdene var 28 prosent av driftskostnadene direkte knytte til DAB-sendingane. Det svarer til 33,1 millionar kroner av dei samla driftskostnadene på 118,7 millionar kroner.

Tabell 4 – inntekter og kostnader i samband med DAB-sendingane til FM-konsesjonærane i 2018 (i millionar kroner)

Overslag over driftsinntekter til DAB	22,4
Driftskostnader som er direkte knytte til DAB	33,1
Differanse	-10,6

Lokalradioverksemdene rapporterte at dei direkte kostnadene til DAB-sendingane overstig overslaget over DAB-inntekter med meir enn 10 millionar kroner i 2018. I praksis vil det seie at DAB-sendingane blir finansierte med ein tilsvarande del av inntektene frå FM-sendingane.

Radioverksemdene har svært varierende grad av administrative ressursar. I årsmeldingane sine opplyser radioverksemdene om tal på lønna årsverk og frivillige.



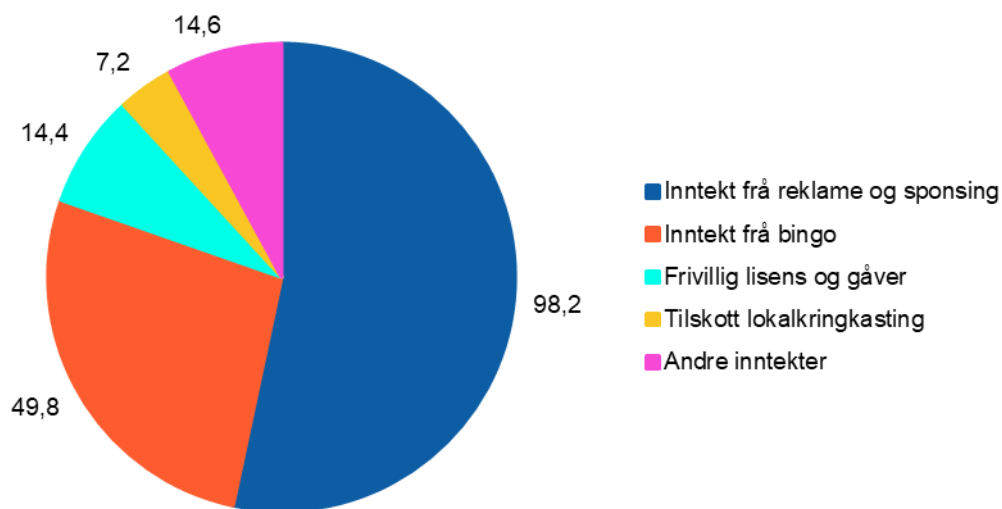
Tabell 5 – tal på lønna årsverk og frivillige etter type verksemd og sendeform i 2018

	Totalt tal på lønna årsverk	Lønna årsverk for verksemd med FM- og DAB-sendingar	Tal på frivillige i verksemd med FM- og DAB-sendingar	Lønna årsverk for verksemd med berre FM-sendingar	Tal på frivillige i verksemd med berre FM-sendingar
Kommersielle radioar	81	61	48	20	190
Bingoradioar	46	26	84	19	444
Ikkje-kommersielle radioar	25	17	308	7	398

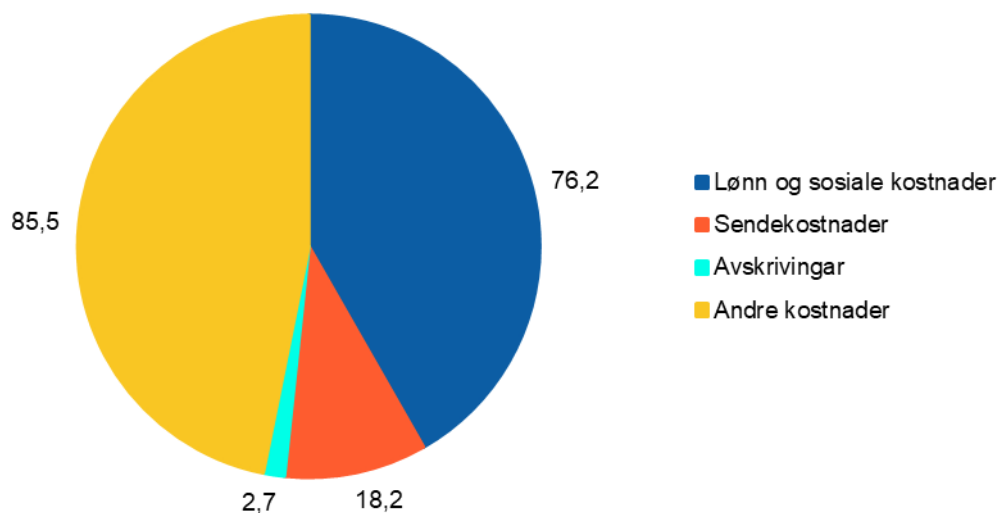
## 2.3 Reklame var den viktigaste inntektskjelda til lokalradioane

Dei tre viktigaste inntektskjeldene til lokalradioane er reklameinntekter, inntekter frå bingo og gåver, inkludert frivillig lisens. Figur 9 viser fordelinga av inntektene til lokalradioane frå ulike kjelder i 2018.

Figur 9 – fordeling av inntektene til lokalradioane i 2018 (tal i millionar kroner)



Figur 10 – fordeling av utgiftene til lokalradioane i 2018 (tal i millionar kroner)



## Bingo

Inntekter frå radiobingo er viktig for mange radioar utanfor storbyområda. Samla sett hadde lokalradioane nær 50 millionar kroner i bingoinntekter i 2018, ein nedgang på 3,5 millionar kroner frå året før. Bingoinntektene utgjorde 27 prosent av dei samla driftsinntektene til lokalradioane i 2018. 44 lokalradioar rapporterte at meir enn halvparten av driftsinntektene kom frå bingospel i 2018. Dei samla bingoinntektene til desse lokalradioane har lege stabilt på om lag 45 millionar kroner dei siste fem åra. I gjennomsnitt hadde radioar som hadde bingospel som hovudinntektskjelde, vel 1 million kroner i bingoinntekter i 2018 – det same som i 2017.

## Frivillig lisens og gåver

Ei stor mengd små radioar – nisjeradioane – blir finansierte ved hjelp av gåver og frivillig lisens. 39 radioar hadde gåver og frivillig lisens som viktigaste inntektskjelde i 2018. Inntektene frå frivillig lisens og gåver var 14,4 millionar kroner i 2018 – 0,2 millionar kroner mindre enn i 2017.

## Reklame

Dei samla reklameinntektene til lokalradioane auka med 2,1 prosent siste år, frå 96 til 98 millionar kroner. Til saman 55 lokalradioar hadde reklameinntekter som viktigaste inntektskjelde i 2018. Til saman auka radioane utanfor sløkkeområda reklameinntektene sine med 25 prosent, frå 78 til 97 millionar kroner. Auken kan ha samanheng med at lyttarane i dei aktuelle områda valde å fortsette å lytte til lokalradioane på FM da dei nasjonale radiokanalane sløkte FM-sendingane sine. Bildet er likevel komplisert. Mange lokalradioar utanfor sløkkeområda rapporterer om nedgang i reklameinntektene.

## 2.4 Driftsunderskott for lokalradioar som berre sende på DAB-nettet

Som ein del av Medietilsynets utgreiing<sup>6</sup> om lokalradio i FM-nettet blei det gjennomført ei eiga undersøking av driftsøkonomien i lokalradioverksemdar som berre har sendingar på DAB-nettet. Seks verksemdar gav da opplysningar om fleire sider ved driftsøkonomien sin. Samla sett rapporterte radioverksemdene om 6,3 millionar kroner i driftsinntekter og eit driftsunderskott på 3,8 millionar kroner. Fire av seks verksemdar gjekk med underskott i 2018. Totalt gir åtte verksemdar opp 1,6 millionar kroner i sendekostnader i 2018. Gjennomsnittleg sendekostnad for kvar DAB-radiokanal er 117 000 kroner.

Fem av seks av radioverksemdene driv på eit ikkje-kommersielt grunnlag og har ingen eller svært små kommersielle inntekter.

## 2.5 Kostnadene er høgare enn inntektene for DAB-anleggskonsesjonærane

Medietilsynet har også gjennomført ei eiga undersøking av driftsøkonomien til konsesjonærar som driv DAB-sendaranlegg. 25 av dei 27 DAB-sendaranlegga som er i drift, sende inn opplysningar om driftsøkonomien sin.

Det blei rapportert om inntekter for 17 sendaranlegg. Anlegga hadde totalt 3,9 millionar kroner i inntekter frå eksterne leigetakarar. Leigeinntektene varierer frå 28 000 kroner til 1,2 millionar kroner. Fire sendaranlegg hadde ingen eksterne leigeinntekter. Dei totale sendekostnadene til anlegga var 6,3 millionar kroner i 2018. I berre to av sendaranlegga var inntektene frå eksterne leigetakarar større enn sendekostnadene.

Drifta av DAB-sendaranlegga blir i stor grad finansiert av inntektene frå konsesjonærane sine egne radiosendingar på DAB og FM.

## 2.6 Lokal-tv har gått frå å vere lineære tv-stasjonar til å bli ein del av avishusa

18 selskap hadde konsesjon for lokal-tv-sendingar ved utgangen av 2013. Etter at all kringkasting av tv blei flytta over frå det analoge bakkenettet, har konsesjonsinnehavarane ikkje lenger sendeplikt. Medietilsynet har fått inn årsmeldingar der det blir rapportert om økonomisk aktivitet frå sju lokal-tv-stasjonar for 2018. I 2018 var dei samla driftsinntektene til lokal-tv-verksemdene 20 millionar kroner, 3 millionar mindre enn i 2017.

Frå 2008 har lokal-tv-bransjen krympa kraftig. Driftsinntektene fall frå 174 millionar kroner i 2008 til 20 millionar kroner i 2018. I 2009 sende 21 lokal-tv-stasjonar på det digitale bakkenettet, mens det altså blei sendt inn årsmelding om verksemda for sju stasjonar for 2018.

---

<sup>6</sup> Medietilsynet: «FM etter 2020».

Mykje av lokal-tv-verksemda har etter kvart blitt flytta frå lineære tv-stasjonar og inn i avishusa, og produksjon og distribusjon av levande bilde har i aukande grad blitt ein integrert del av driftsøkonomien til avisene. Nokre avishus har også med hell valt å legge delar av videoinnhaldet sitt som ein del av den digitale betalingstenesta. Lokale gratis nettaviser har også auka bruken av levande bilde. Medietilsynet har ingen økonomisk statistikk over forretningsområdet levande bilde, verken i gratis nettaviser eller betalte nettaviser.

## Vedlegg

### Nærmare om dei nasjonale kringkastarane i rapporten

Nasjonale kringkastarar har inga plikt til å levere opplysningar om driftsøkonomien sin til Medietilsynet. Tala i denne rapporten er derfor baserte på årsrekneskapane til kringkastarane der det finst. I dei tilfella der årsrekneskapar med spesifiserte opplysningar om den norske verksemda ikkje finst, brukar Medietilsynet overslag og prognosar som er utførte av andre, og opplysningar om norsk verksemd som kjem fram i årsrekneskapar frå selskap med base i utlandet.

Mangel på opplysningar gjer det utfordrande å gi eit korrekt bilde av inntektene til dei nasjonale kringkastarane frå sal av tv-kanalpakker, sal av innhald gjennom strøymetenester og distribusjonsinntekter. Desse inntektene er ein stadig viktigare del av driftsøkonomien til verksemdene. I denne rapporten tar framstillinga av økonomien til kringkastarane omsyn til slike inntekter der dei er inkluderte i årsrekneskapar for norske selskap. Det fører til at inntektene til Viasat-kanalane frå sal av tv-kanalpakker og strøymetenester ikkje er fullt ut inkluderte i framstillinga av den økonomiske utviklinga til dei nasjonale kringkastarane. Omsettinga og reklameinntektene til TV 3 og dei andre Viasat-kanalane er rekna ut på grunnlag av årsmeldingar frå morselskapet (MTG), årsmeldingar frå MTG-eigde selskap som leverer inn årsrekneskap i Noreg, og tala til IRM for reklameomsettinga til tv-kanalane i Noreg. TV 3 / Viasat er berre inkluderte i oversikta over driftsinntekter og reklameinntekter på grunn av manglande opplysningar om kostnader. Inntekter frå betal-tv og distribusjon er inkluderte når dei er rapporterte i årsmeldingane til dei norske selskapa.

### Nærmare om lokalkringkastarane i rapporten

Til saman 109 verksemder leverte årsmelding for 170 FM-konsesjonar i 2018. I 150 av årsmeldingane blei det rapportert om driftsøkonomien. Tolv færre FM-nisjeradioar leverte årsmeldingar i 2018 enn i 2017, mens talet på årsmeldingar frå verksemder som sender med allmenradio- og 24/7-konsesjonar i FM-nettet, auka med sju.

Der det ikkje er opplyst anna, er årsmeldingane til lokalkringkastarane for 2018 kjelde til alle grafar og tabellar i denne delen av rapporten. Ikkje alle driftsrekneskapar for 2018 var ferdige ved leveringsfristen i april 2018. Tala i årsmeldingane kan derfor avvike frå seinare offisielle årsrekneskapar.

Radioverksemder som berre sender i DAB-nettet med lokale område, den såkalla lokalradioblokka, har ikkje plikt til å levere årsmelding til Medietilsynet. Tilsynet har bedt desse verksemdene om å sende inn opplysningar om driftsøkonomien sin for 2018. Åtte verksemder gjorde dette.